

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudců JUDr. Naděždy Řehákové a Mgr. Bc. Jana Ferfeckého ve věci

žalobce: **Ing. D. Č.**
bytem X,
zastoupen Mgr. Ludmilou Kutějovou, advokátkou
se sídlem Politických vězňů 935/13, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy,**
se sídlem Mariánské nám. 2/2, 110 01 Praha 1,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 10. 2019, č. j. MHMP 2203527/2019, sp. zn. S-MHMP 1643683/2017,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 10. 2019, č. j. MHMP 2203527/2019, sp. zn. S-MHMP 1643683/2017, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě částku 23 570 Kč do jednoho měsíce od právní moci rozsudku k rukám zástupkyně žalobce Mgr. Ludmily Kutějové, advokátky.

Odůvodnění:

I. Stručné vymezení věci

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu městské části Praha 8, odboru sociálních věcí (dále jen „OSPOD“), ze dne 2. 6. 2017, č. j. MCP8 077609/2017 8 Om 113/17, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o nahlédnutí do spisové dokumentace k nezletilému dítěti dle § 55 odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní

ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“) ze dne 30. 5. 2017 (dále jen „žádost“); a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

2. Z odůvodnění prvostupňového rozhodnutí vyplynulo, že žalobce v žádosti žádal o nahlédnutí do spisové dokumentace vedené ke svému nezletilému synovi K. Č. (dále jen „K. Č.“). OSPOD žádost zamítl pro rozpor se zájmem K. Č., který spočíval v ustanovení OSPOD kolizním opatrovníkem. Zdůraznil, že kolizní opatrovník je procesním zástupcem dítěte, jehož role je podobná roli právního zástupce, neboť oba vykonávají procesní práva zastoupeného a jejich prostřednictvím činí vše pro to, aby obhájili stanovisko klienta, resp. nejlepší zájem dítěte. Rodiče dítěte jsou přitom samostatnými účastníky soudního řízení. Nadto je OSPOD v případech, kdy plní funkci kolizního opatrovníka, sice povinen vést spisovou dokumentaci, ale neprovádí dokazování. Po dobu trvání kolizního opatrovnictví nelze s ohledem na ochranu práv dítěte umožnit rodičům, jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte, resp. jejich zástupcům nahlížení do spisové dokumentace dle § 55 odst. 5 ZSPOD. Umožnit nahlížení oprávněných osob lze pouze do těch částí dokumentace, které s řízením nesouvisejí, příp. s ním souvisejí a jsou součástí soudního spisu. Opačný přístup by vedl k porušení zásady rovného postavení účastníků v občanském soudním řízení, neboť kolizní opatrovník je alter egem zastoupeného dítěte, přičemž dítě prostřednictvím opatrovníka nemůže požadovat nahlédnutí do podkladů, které si vedou ostatní účastníci. OSPOD musí zachovávat objektivitu a nemá s účastníky jednat o otázkách souvisejících se soudním řízením, zejména o své procesní strategii, což je též jeden z důvodů, proč nelze po dobu výkonu opatrovnictví umožnit nahlížení.
3. Žalovaný rozhodnutím ze dne 28. 7. 2017, č. j. MHMP 1154016/2017, sp. zn. S-MHMP 1050840/2017 (dále jen „původní rozhodnutí žalovaného“) k odvolání žalobce změnil prvostupňové rozhodnutí tak, že se žádost odmítá dle § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD. Odmítnutí žádosti zdůvodnil nikoli tím, že byl OSPOD jmenován kolizním opatrovníkem dítěte, nýbrž tím, že se měl žalobce snažit ovlivnit názor OSPOD na vyjádření druhé strany, matky dítěte, což je v rozporu se zájmem dítěte dle § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD. Proti původnímu rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke zdejšímu soudu, který ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 27. 9. 2019, č. j. 14 Ad 6/2017-36. V něm původní rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť neshledal jednání žalobce způsobilým narušit roli OSPOD ke K. Č., resp. zhoršit ochranu jeho práv, nemohlo tedy dojít k naplnění důvodu dle § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD.
4. Žalovaný proto o odvolání rozhodl znovu, žalobou napadeným rozhodnutím. V něm se ztotožnil se závěry OSPOD. Uvedl, že úkolem kolizního opatrovníka je zjistit a znát stanoviska jednotlivých účastníků a ideálně i zastupovaného dítěte. Tok informací, který je tedy nastaven od opatrovaného a dalších účastníků k opatrovníkovi, slouží k nalezení co nejvhodnějšího řešení předmětu soudního řízení v zájmu zastupovaného dítěte. Spisová dokumentace kolizního opatrovníka (OSPOD) obsahuje pouze výstupy z této činnosti. Upozornil, že OSPOD v roli kolizního opatrovníka nevykonává zároveň sociálně-právní ochranu, je pověřen pouze výkonem soukromoprávního institutu opatrovnictví. Proto je jeho postup upraven jinými předpisy než ZSPOD. Spisová dokumentace je tedy vedena pouze v rozsahu podkladů pro právní jednání, k němuž je jmenován, tj. k zastupování dítěte v soudním řízení. V tomto rozsahu je OSPOD zástupcem dítěte, naopak rodiče v něm nemohou činit právní jednání v zastoupení dítěte. Proto v projednávaném případě nebyla splněna podmínka § 55 odst. 5 ZSPOD pro nahlížení do spisové dokumentace.

II. Obsah žaloby

5. Žalobce v žalobě namítal nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí, neboť jím došlo k zásahu do jeho práv na výchovu a péči o dítě a do práva na informace. Shrnující dosavadní průběh správního řízení a mimo jiné uvedl, že dne 29. 10. 2019 opětovně požádal o nahlédnutí do spisové dokumentace ke K. Č., přičemž OSPOD mu na základě této žádosti umožnil nahlédnout do spisu co do listiny č. l. 1 až 138 a 421, s odůvodněním, že ostatní listiny byly vedeny OSPOD jakožto kolizním opatrovníkem, pročez do nich není možné nahlédnout.
6. V *prvním žalobním bodě* namítal nesprávnost závěru žalovaného, že OSPOD vykonával toliko roli kolizního opatrovníka, pročez bylo odmítnutí žádosti ze strany OSPOD v souladu se zákonem. K tomu uvedl, že výkon kolizního opatrovnictví není v rozporu s právem rodiče nahlížet do spisové dokumentace OSPOD. Odkázal na § 54 ZSPOD, dle něhož obecní úřad obce s rozšířenou působností vede evidenci dětí uvedených v § 6 ZSPOD (tzv. ohrožené děti) a dětí, jimž byl ustanoven opatrovníkem či poručníkem. Upozornil, že v původním rozhodnutí žalovaného žalovaný uvedl, že žádost nelze odmítnout jen z důvodu jmenování OSPOD kolizním opatrovníkem K. Č. a že podmínky pro nahlížení do spisové dokumentace OSPOD jsou shodné pro oprávněné osoby bez ohledu na to, zda se jedná o ohrožené děti nebo děti, kterým byl OSPOD jmenován opatrovníkem či poručníkem. Stejný názor žalovaný uvedl i v dalším rozhodnutí, týkajícím se jiné žádosti žalobce. Není zřejmé, z jakého důvodu se žalovaný od této své rozhodovací praxe odklonil. Dále uvedl, že kolizní opatrovnictví neklade překážku nahlížení do spisu oprávněným osobám, neboť slouží nejen ke kontrole činnosti OSPOD, ale i k prohlubování důvěry v práci kolizního opatrovníka. S odkazem na § 55 odst. 5 ZSPOD dodal, že mu stále náleží rodičovská odpovědnost, proto je oprávněn jako otec K. Č. do spisové dokumentace nahlížet. To, že nemůže K. Č. zastupovat v soudním řízení, kde jej zastupuje jako kolizní opatrovník OSPOD, nemá na výkon rodičovské odpovědnosti vliv. Závěrem upozornil na Zprávu o šetření veřejné obhájkyne práv ze dne 23. 11. 2017, sp. zn.: 5278/2016/VOP/BJ, dle níž je-li OSPOD povinen vést spisovou dokumentaci o dětech, jimž byl ustanoven opatrovníkem, a mají-li zároveň rodiče ze zákona právo nahlížet do spisové dokumentace OSPOD, nelze rodiči toto právo s výše uvedeným odůvodněním upírat.
7. Ve *druhém žalobním bodě* s odkazem na komentářovou literaturu uvedl, že jsou-li součástí spisové dokumentace podklady pro zpracování písemné dokumentace, mají být vedeny samostatně ve složce P/Om, do níž nelze nahlížet. Žalovaný však z nahlížení nevyloučil podklady pro zpracování písemné dokumentace, ale *en bloc* všechny podklady pro právní jednání k účelu, k němuž byl jmenován, tj. ke koliznímu opatrovnictví. Dodal, že odmítnutí nahlížení je krajním opatřením, k němuž má být přistupováno jen v odůvodněných případech taxativně daných v § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD. Žádný z těchto důvodů není v projednávané věci dán.
8. Žalobce žádal, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil.

III. Vyjádření žalovaného

9. Ve vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že OSPOD, jakožto orgán veřejné moci, je vázán zásadou legality dle čl. 2 odst. 3 Ústavy, potažmo § 2 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“). Svou pravomoc tedy uplatňuje pouze v rozsahu, v jakém mu byla svěřena, pouze k účelům, k nimž mu byla svěřena. Základním rámcem jeho činnosti je kromě samotného právního jednání (zastupování nezletilého v soudním řízení) postup dle § 946 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský

zákoník“), tedy zjištění stanoviska rodiče, příp. poručníka, příp. i dítěte či jiných osob. Tato stanoviska jsou však podkladem pro samotné provedení právního jednání opatrovníkem. O postupu před samotným právním jednáním a o jeho průběhu sice vede OSPOD jako kolizní opatrovník v souladu s § 55 odst. 1 ZSPOD spisovou dokumentaci, zásadní je však otázka, zda lze do takové dokumentace vůbec nahlížet dle § 55 odst. 5 ZSPOD. K tomu upozornil, že uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného a že v současné době dochází k funkčnímu oddělování výkonu kolizního opatrovnictví jako soukromoprávního institutu od výkonu veřejnoprávní ochrany, přičemž tyto složky jsou považovány za prakticky oddělené. Tento trend se odráží do právního názoru Ministerstva práce a sociálních věcí, Kanceláře Veřejného ochránce práv i judikatury Ústavního soudu (např. nálezy sp. zn. I. ÚS 3304/13 či II. ÚS 3883/2016). Pro předmětné soudní řízení je třeba uplatnit zásady rovnosti postavení účastníků před soudem a stejného postavení zástupců ustanovených (tj. i opatrovníků) a zástupců na základě volby, zakotvené v § 18, resp. § 31 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“). Automatické hodnocení žádosti o nahlédnutí do spisu dle § 55 odst. 5 ZSPOD a vyhovění jim dle odst. 6 písm. a) téhož ustanovení by tak mohlo být považováno za nesprávný úřední postup a mohlo by mít za následek zproštění opatrovnictví pro jeho výkon v rozporu s oprávněnými zájmy opatrovaného.

10. Dále rozporoval, zda je předmětný případ příslušný k projednání v rámci správního řízení. I pokud by byl, je na místě zkoumat nikoli podmínky dle § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD, nýbrž jejich předstupu, tj. zda vůbec s ohledem na povahu činnosti kolizního opatrovníka a povahu obsahu jím vedené spisové dokumentace nastala podmínka dle § 55 odst. 5 ZSPO, tedy zda byl žalobce oprávněným žadatelem. K tomu odkázal na komentářovou literaturu k ZSPOD a na probíhající legislativní řízení o novele ZSPOD, v němž je v rámci návrhu novely navrhováno zařadit do § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD také odmítnutí žádosti probíhá-li soudní nebo trestní řízení, jehož je účastníkem dítě zastoupené opatrovníkem.
11. Závěrem uvedl, že otázka nahlížení do spisů nespadá do oblasti výkonu rodičovské odpovědnosti, která tak nemůže být žalobou napadeným rozhodnutím ovlivněna. Není porušeno ani právo na informace, protože se nejedná o právo, ale o povinnost osob nadaných rodičovskou odpovědností, které jej mají mezi sebou vzájemně, a protože komunikace mezi rodiči má probíhat přímo, nikoli prostřednictvím kolizního opatrovníka.
12. Žalovaný navrhoval, aby soud žalobu odmítl jako nepřislušnou k projednání ve správním soudnictví, příp. zamítl jako nedůvodnou.

IV. Další vyjádření žalobce a žalovaného

13. Žalobce v replice na vyjádření žalovaného odmítl, že by umožněním nahlédnutí do spisu byla narušena rovnost účastníků civilního řízení. Účastníky civilního řízení, vedeného o úpravu výchovy a výživy K. Č., jsou totiž pouze jeho matka, jeho otec a sám K. Č., OSPOD účastníkem řízení není. Upozornil, že § 31 odst. 3 o.s.ř. obsahuje oprávnění opatrovníka v soudním řízení realizovat stejné procesní úkony jako advokát, neupravuje vztah mezi účastníky navzájem, ale jen ve vztahu k soudu. Nahlédnutím do spisu by tak nemohlo vzniknout nerovné postavení účastníků před soudem. Dále připomněl, že důvody pro odmítnutí žádosti o nahlédnutí do spisu stanovené v § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD jsou taxativní a o jmenování opatrovníkem nehovoří. Navíc podmínky pro umožnění nahlížení jsou shodné bez ohledu na to, zda se jedná o ohrožené dítě či dítě, jemuž byl OSPOD jmenován opatrovníkem či poručníkem. Poukázal také na rozsudek zdejšího soudu č. j. 14

Ad 6/2017-36, z něhož vyplývá, že umožnění nahlížení rodičům nezletilých je, nenastaly-li závažné okolnosti, které by jej znemožňovaly, pravidlem. Skutečnost, že je OSPOD opatrovníkem dle § 468 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z.ř.s.“) nemůže být onou závažnou okolností. K pravomoci správních soudů v projednávané věci uvedl, že již jednou zdejší soud v téže věci rozhodl a žalovaný proti jeho pravomoci nebrojil. Kdyby se zdejší soud cítil nepřislušný, měl žalobu odmítnout, což neučinil. Ochrana dětí je veřejnoprávní povahy, je zásahem státu do soukromých rodinných vztahů. Žalobou napadené rozhodnutí je proto rozhodnutím veřejnoprávní povahy a nelze jej přezkoumat civilními soudy dle části V. o.s.ř.

14. Žalovaný v reakci na repliku žalobce upozornil na rozsudek zdejšího soudu ze dne 23. 4. 2020, sp. zn. 5 A 57/2018, dle něž OSPOD jmenovaný jako kolizní opatrovník pro řízení ve věcech nezletilých nevystupuje v takovém řízení v pozici orgánu veřejné moci, ale v pozici zástupce účastníka soukromoprávního řízení. Za svou činnost odpovídá v rozsahu svých procesních oprávnění pouze soudu, který jej do funkce jmenoval. Ač má OSPOD v roli kolizního opatrovníka povinnost vést o své činnosti spisovou dokumentaci, tato z podstaty výkonu funkce kolizního opatrovníka neobsahuje jiné dokumenty, než stanoviska rodičů sdělená při jednání nebo zaslaná koliznímu opatrovníkovi a dokumenty týkající se řízení. Tato dokumentace tvoří zejména podklad pro případný přezkum činnosti jmenovaného kolizního opatrovníka soudem. Dodal, že nezletilý je coby účastník řízení zastoupen procesním opatrovníkem právě za tím účelem, že rodiče hájí v řízení svá práva a zájmy, nikoli práva a zájmy nezletilého. Setrval na názoru, že v projednávaném případě se jedná o situaci, kdy OSPOD nevystupoval v pozici orgánu veřejné moci.
15. Žalobce reagoval vyjádřením, v němž uvedl, že rozsudek sp. zn. 5 A 57/2018 řeší jinou otázku, než která je předmětem projednávaného případu. OSPOD má v projednávaném případě povinnost vést spisovou dokumentaci o K. Č. na základě § 55 odst. 1 ZSPOD, proto při vedení této dokumentace jako správní orgán vystupuje. O tom svědčí i skutečnost, že o odmítnutí písemné žádosti o nahlédnutí do spisové dokumentace vydává dle § 55 odst. 6 písm. b) rozhodnutí, které není procesním úkonem vůči civilnímu soudu, nýbrž výrazem činnosti OSPOD jako správního orgánu. Žalobou napadeným rozhodnutím bylo zasaženo přímo do práv žalobce, nikoli do práv nezletilého K. Č.
16. Žalovaný v reakci na vyjádření žalobce nad rámec již sděleného uvedl, že OSPOD nevede žádné správní řízení ani nevykonává žádné správní činnosti ve smyslu správního řádu, byl jmenován soudem opatrovníkem pro opatrovnícké soudní řízení, vykonával tedy pouze roli zástupce účastníka soukromoprávního řízení, vázaného na § 943 a násl. občanského zákoníku. Dále konstatoval, že žalobcovo právo na výchovu nemůže být odmítnutím žádosti porušeno, neboť je součástí rodičovské odpovědnosti, žádný správní orgán o něm nerozhodoval. Porušení práva na informace měl žalobce uplatňovat směrem k opatrovníckému soudu, neboť OSPOD nevede žádné řízení a za dokazování je odpovědný opatrovnícký soud.

V. Posouzení věci Městským soudem

17. Při ústním jednání dne 19. 11. 2021 účastníci setrvali na svých stanoviscích. Zástupkyně žalobce poukázala na výrok prvostupňového rozhodnutí, kde se uvádí „zamítnutí“ na místo „odmítnutí“ s tím, že žalovaný měl k této skutečnosti přihlédnout. Zdůraznila, že nebyl naplněn důvod pro odmítnutí nahlížení, jedná se přitom o krajní opatření. Zástupce žalovaného k tomu odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí, v němž na tuto námitku žalobce reagoval, věc samotnou to ale neovlivnilo. Obdobně jako ve vyjádření k žalobě a

následných podáních akcentoval rozhodnutí kompetenčního senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3/2018 ve věci veřejného opatrovnictví a tvrdil, že žaloba má být odmítnuta. Jinak uváděl tak, jako v žalobou napadeném rozhodnutí a dosavadních podáních. Zdůraznil novelu ZSPOD zákonem č. 363/2021 Sb., účinnou od 1. 1. 2022 (dále též „Novela“) s tím, že nadále budou vedeny dva různé spisy. Soud neprovedl důkazy navržené žalobcem, neboť jsou součástí spisového materiálu žalovaného, z něhož soud při přezkumu zákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí vychází, provedení těchto důkazů by tak bylo nadbytečné.

18. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou uplatněných bodů, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
19. Podstatou sporu je posouzení, zda byl žalobce oprávněn nahlédnout v souladu s § 55 ZSPOD do spisové dokumentace vedené OSPOD o jeho nezletilém synovi K. Č., příp. v jakém rozsahu.
20. Při posouzení vyšel soud z následující právní úpravy:
21. Podle § 54 ZSPOD v rozhodném znění *obecní úřad obce s rozšířenou působností vede evidenci dětí a) uvedených v 6, b) kterým byl ustanoven opatrovníkem nebo poručníkem.*
22. Podle § 55 odst. 1 ZSPOD v rozhodném znění *o dětech zařazených v evidenci podle § 54 vede obecní úřad obce s rozšířenou působností spisovou dokumentaci. Podle odst. 5 věty první téhož ustanovení nahlížet do spisové dokumentace vedené o dítěti, nejde-li o část týkající se správního řízení, je oprávněn na základě písemné žádosti pouze rodič dítěte, kterému náleží rodičovská odpovědnost, nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte nebo jejich zástupce na základě písemně udělené plné moci. Podle odst. 6 písm. b) téhož ustanovení údaje obsažené ve spisové dokumentaci týkající se dítěte je obecní úřad obce s rozšířenou působností oprávněn využít pouze v zájmu dítěte při zajišťování sociálně-právní ochrany. Obecní úřad obce s rozšířenou působností do 15 dnů ode dne, kdy rodič, osvojenec nebo osoba odpovědná za výchovu dítěte požádali o nahlédnutí do uvedené spisové dokumentace, rozhodne o odmítnutí písemné žádosti, pokud by to bylo v rozporu se zájmem dítěte, v rozporu s rozhodnutím soudu o utajení osvojení nebo pokud lze ze spisové dokumentace zjistit, která fyzická osoba upozornila na skutečnosti uvedené v § 7.*
23. Soud o žalobě uvažil takto:
24. Soud se předně věnoval posouzení, zda je příslušný k přezkoumání věci dle soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a dospěl k závěru, že je jeho příslušnost dle s. ř. s. dána. Je tomu tak proto, že OSPOD, i když je kolizním opatrovníkem, při vedení spisové dokumentace dle § 55 ZSPOD vystupuje jako orgán veřejné správy, neboť se jedná o plnění povinnosti podle ZSPOD, nikoli o procesní úkony při zastupování účastníka v soukromoprávním řízení. Vztah mezi OSPOD jako kolizním opatrovníkem a opatrovaným je sice soukromoprávní, nicméně OSPOD je povinen vést spisovou dokumentaci a rozhodnout o nahlížení do ní v pozici orgánu veřejné správy. Ke stejnému závěru dospěla např. veřejná ochránkyně práv ve svém závěrečném stanovisku ze dne 20. 8. 2018, sp. zn.: 5821/2016/VOP/KI, Č. j.: KVOP-35899/2018, v níž uvedla, že: „*Vedení spisu Om podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí je jednoznačně administrativním zajištěním jiných úkonů správního orgánu v oblasti veřejné správy.*“ Spis Om se přitom vede právě o dětech, které jsou zařazeny v evidenci OSPOD podle § 54 ZSPOD a kterým obecní úřad obce s rozšířenou působností zajišťuje sociálně-právní ochranu. Žalovaným odkazovaný

rozsudek zdejšího soudu sp. zn. 5 A 57/2018 není na projednáváný případ přílehavý, neboť se v něm jednalo o odlišnou situaci. V uvedeném rozsudku došel soud k závěru, že činnost žalovaného (pozn. soudu: jímž byl v daném případě přímo OSPOD) coby kolizního opatrovníka, která se projevuje v rámci procesních úkonů vůči soudu, není činností v oblasti veřejné správy, žalovaný při jejím výkonu nevystupuje coby správní orgán, a tudíž tato činnost není přezkoumatelná v rámci správního soudnictví (viz bod 29 rozsudku). V nyní projednávaném případě však OSPOD nevedl spisovou dokumentaci toliko z pozice kolizního opatrovníka, nýbrž ze ZSPOD dané povinnosti. Vystupoval tak v pozici orgánu veřejné správy, pročež lze žalobou napadené rozhodnutí přezkoumat ve správním soudnictví.

25. Z obdobných důvodů soud nevěšel na argumentaci žalovaného rozhodnutím kompetenčního senátu Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. Komp. 3/2018, neboť v projednávané věci je stěžejním pro posouzení zákonnosti rozhodnutí správních orgánů ust. § 54 a § 55 ZSPOD, které obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností ukládají i povinnost veřejnoprávní povahy. Takovou povinností je povinnost vést o dětech zařazených v evidenci podle § 54 ZSPOD spisovou dokumentaci (§ 55 odst. 1), kterou zákon blíže specifikuje (§ 55 odst. 2, 3, 4), a upravuje postup pro nahlížení do spisové dokumentace (§ 55 odst. 5, 6), jakož i další povinnosti správního orgánu při ukládání údajů ve spisové evidenci. Pro úplnost soud poukazuje na důvodovou zprávu k § 54, resp. § 55 Novely, kde se uvádí *„Evidence a spisová dokumentace jsou jedním z předpokladů systematické práce a působení orgánů sociálně-právní ochrany. S ohledem na jejich význam zákon stanoví, o kterých údajích se evidence vede, a obsah spisové dokumentace. Protože některé z údajů obsažených ve spisové dokumentaci, které se týkají porušování práv dítěte, byly získány na základě oznámení třetích osob, zákon stanoví, jakým způsobem se tyto osoby chrání. Tato skutečnost se také projevuje v zakotvení možnosti [obecního úřadu obce s rozšířenou působností] odmítnout žádost rodičů nebo dalších osob o nahlédnutí do spisu vedeného o dítěti.“* Z toho je zřejmé, že zákonodárce Novelou reaguje na praktické obtíže při rozhodování správních orgánů o nahlížení do spisové evidence a s tím související oddělování informací soukromoprávní a veřejnoprávní povahy. V době rozhodování správních orgánů v nyní projednávané věci ale nebyla Novela účinná (ostatně tomu tak není ani ke dni rozhodování soudu), přičemž soud přezkoumává zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí podle skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
26. Lze tak uzavřít, že ani rozhodnutí sp. zn. Komp. 3/2018 na projednávanou věc žalobce nedopadá a věc lze projednat postupem podle soudního řádu správního.
27. Soud se proto nadále zabýval meritem věci, tedy otázkou, zda byl žalobce oprávněn nahlížet do spisové dokumentace vedené OSPOD, příp. v jakém rozsahu, které posoudil následovně:
28. OSPOD v projednávaném případě zastává dvojí roli, za prvé v rámci občanském soudním řízení vystupuje jako kolizní opatrovník K. Č., za druhé vede spisovou dokumentaci jakožto orgán veřejné správy dle § 54 a 55 ZSPOD. Proto nelze souhlasit s žalovaným, že předmětnou spisovou dokumentaci, do níž žalobce žádal umožnit nahlédnout, vedl OSPOD toliko jako kolizní opatrovník a obsahovala tak pouze výstupy z této jeho činnosti, pročež bylo namístež žádost odmítnout. Obecně lze souhlasit s názorem žalobce, že kolizní opatrovnictví neklade překážku nahlížení do spisu vedeného OSPOD dle § 55 ZSPOD. Pokud však OSPOD vykonává roli kolizního opatrovníka dítěte, po dobu výkonu kolizního opatrovnictví nelze oprávněným osobám umožnit nahlížení do celé

spisové dokumentace podle § 55 odst. 5 ZSPOD, nýbrž pouze do těch částí (existují-li), které s řízením, v němž OSPOD vystupuje jako kolizní opatrovník, nesouvisejí a do těch, které s tímto řízením souvisejí a jsou součástí soudního spisu ve věci vedeného, do něhož oprávněné osoby mohou nahlédnout. V ostatních částech spisové dokumentace jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti o nahlížení do ní ve smyslu § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD, neboť umožnění nahlížení by znamenalo porušení zásady rovného postavení účastníků v občanském soudním řízení dle § 18 odst. 1 věta první o.s.ř.. Jak správně konstatoval žalovaný, kolizní opatrovník, tj. v projednávaném případě OSPOD, je totiž v takovém řízení ve faktickém postavení advokáta ex offio opatrovaného dítěte, jeho podklady jsou fakticky podklady opatrovaného dítěte. Dítě, ani jeho kolizní opatrovník, není v občanském soudním řízení oprávněno nahlížet do podkladové dokumentace ostatních účastníků tohoto řízení, resp. jejich zástupců. Umožnění nahlédnutí do této části spisové dokumentace vedené OSPOD by tedy znamenalo rozpor se zájmy dítěte. Zpravidla je tak nutno umožnit oprávněným osobám nahlížení bez omezení pouze do těch částí spisové dokumentace vytvořených do doby jmenování OSPOD kolizním opatrovníkem, resp. do doby bezprostředně tomuto jmenování předcházející. Výše uvedené závěry vyplývají též z komentářové literatury k § 55 a § 17 ZSPOD (viz *MACELA, Miloslav, Daniel HOVORKA, Adam KRÍSTEK, Klára TRUBAČOVÁ a Zuzana ZÁRASOVÁ. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: Komentář. Wolters Kluwer*).

29. Lze tak přisvědčit žalobci, že jako rodič K. Č., kterému náleží rodičovská odpovědnost, byl v souladu s § 55 odst. 5 ZSPOD obecně oprávněn nahlížet do spisové dokumentace, kterou vede OSPOD, a to i přesto, že OSPOD v probíhajícím občanském soudním řízení vystupuje jako kolizní opatrovník K. Č. V souladu s § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD však byly dány důvody k odmítnutí žádosti, co do té části spisové dokumentace, která souvisela se zmiňovaným probíhajícím občanským soudním řízením, v němž OSPOD vystupoval jako kolizní opatrovník K. Č., a přitom nebyla součástí soudního spisu v daném řízení, jak bylo vysvětleno výše.
30. Žádost žalobce byla odmítnuta jako celek, žalobci nebylo umožněno nahlédnout do žádné části spisové dokumentace. Z prvostupňového ani žalobou napadeného rozhodnutí však nevyplývá, že by se správní orgány zabývaly posouzením, zda celá spisová dokumentace souvisí s vedeným občanským soudním řízením, v němž má OSPOD roli kolizního opatrovníka K. Č., či nikoli, případně v jakém rozsahu. Takový postup správních orgánů je vadný, neboť nelze předpokládat, že celá spisová dokumentace souvisí s takovým řízením. I pokud by tomu tak bylo, měly se správní orgány posouzením rozsahu odmítnutí žádosti zabývat a ve svých rozhodnutích se k němu vyjádřit. To ostatně zřejmě OSPOD učinil při rozhodování o žalobcem zmiňované následné žádosti ze dne 29. 10. 2019, na jejímž základě měl údajně umožnit žalobci nahlédnout do spisové dokumentace, co do listiny č. l. 1 až 138 a 421. Tato žádost a rozhodnutí o ní však není předmětem tohoto řízení před zdejším soudem, soud pravdivost tohoto tvrzení neměl ani možnost ověřit v jemu předložené spisové dokumentaci žalovaného.
31. Soud tak uzavírá, že zčásti vešel na argumentaci žalobce obsaženou v *prvním a druhém žalobním bodě*
32. K poukazu žalobce na nesprávnost výroku rozhodnutí správního orgánu 1. stupně soud uvádí, že i když prvostupňové rozhodnutí OSPOD používá termín „zamítnutí“ nikoli „odmítnutí“ dle § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD, je ze strany tří žalobou napadeného rozhodnutí zřejmé, že si žalovaný byl této vady prvostupňového rozhodnutí vědom, ale uvažil ji jako pochybení formální. Soud jeho závěru přisvědčuje, neboť taková záměna

pojmu, nemůže ničeho změnit na materiálním obsahu daného rozhodnutí, tedy nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

33. Na základě shora uvedených skutečností soud shledal žalobu z části důvodnou, proto zrušil žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem, který soud ve zrušujícím rozsudku vyslovil. Na žalovaném tak bude, aby se ve shora naznačeném směru věci znovu zabýval, tedy především posoudil, zda byly ve věci splněny podmínky pro odmítnutí žádosti v rozsahu celé spisové dokumentace vedené OSPOD, či nikoliv.
34. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Úspěšný žalobce má právo na náhradu nákladů řízení, které sestávají ze zaplaceného soudního poplatku z podané žaloby ve výši 3 000 Kč, dále z odměny advokáta za pět úkonů právní služby po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, žaloba, repliky ze dne 12. 5. 2020 a ze dne 29. 6. 2020, účast na ú. j. dne 19. 11. 2021) podle § 11 odst. 1 písm. a), d), § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), dále z náhrady hotových výdajů (5 x 300 Kč) podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, dále z částky 3 570 Kč odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát povinen odvést z odměny za zastupování a z náhrad podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Celková výše přiznaných nákladů řízení tak činí (3 000 + 15 500 + 1 500 + 3 570) 23 570 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Praha 19. listopadu 2021

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu